IV. évfolyam 1897. Szerda, február 3. 10. szám.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az altalatok a katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* papa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő: Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: *szerdán este és szombaton este.* Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utcza 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Közöny és gyávaság.

Nagyfontosságu eseménynek volt szinhelye a zircz-cziszterczita rend gymnáziumának diszterme az elmult vasárnap. A székesfejérvári katholikus körök tartották ott közgyülésüket Prifach József pápai praelátus, nagyprépost elnöklete alatt.

A nagytermet zsufolásig megtöltötték a hitbuzgó polgárok, urak, földmivelők vegyesen. A legnagyobb része tagja a katholikus körnek, de voltak ott olyanok is, a kik nem tagjai a körnek, de a kiket elvitt oda vallásos érzéseik vagy a kiváncsiság. De nem ez adott kiváló érdekességet a közgyülésnek, hanem az az elnöki beszéd, melyet Prifach József pápai praelátus, nagyprépost mondott. A székesfejérvári katholikus körről beszélt, a mi szerencsétlen helyi viszonyainknak volt, beszéde erős de mindenekfölött igazságos kritikája. A helyi viszonyokra vonatkozott, de olvan oldaláról világitotta meg a mi társadalmi viszonyainkat, a mely nem kizárólagosan helyi baj, általános, az egész országot behálózó társadalmi korrupció ez. Az érzéseknek, a vallásos hitnek felsőbb parancsra való elkobrása, — ez volt a beszéd tulajdonképeni alapja.

A helyi viszonyokról szólott, s igy mi is elsősorban, helyi viszonyainkra vonatkozólag füzzük hozzá megjegyzéseinket. Megtalálja azonban benne mindenki a saját helyi viszonyainak is kritikáját.

A belvárosi körnek fényesen berendezett helyiségei vannak, a hol a tagok részére különböző szórakozások állanak rendelkezésére. Azonkivül a város központján, mindenki által könnyen megközelithető helyen van. Ennek daczára a belvárosi kör tagjai nem szaporodnak, nem szaporodnak abban az arányban, amint azt a katholikus Székesfejérvártól joggal megkövetelhetnénk. A külvárosi kath. körök élénkek és mozgalmasak. Itt-ott már nagyobb helyiségekről kell gondoskodni. A belvárosi kör fényes helyiségeiben pedig csak igen kevesen fordulnak meg.

Mi ennek az oka?

Erre a kérdésre adja meg a választ Prifach József nagyprépost beszéde.

Először a vétkes közönyt emliti a baj okának. A vagyonszerzés elfoglalja az embereket. Hajszoljuk az anyagiakat és ekközben megfeledkezünk lelkünk nemesebb élvezeteiről. Elhibázottan fél életet élünk. Lelkünkre nem gondolunk, csak a testi gyönyörökre. Eldurvulás, vagy talán ostobaságunk az oka. A ki ismeri a vallásnyujtotta vigaszt; a ki az élet viharai közül a templom falai közé menekül: annak szivében béke és nyugalom van. Az aggódva átvirrasztott éjek gyötrelme enyhül, ha Istenbe vetett bizalommal tekintünk a jövő felé. Az Isten végtelen jóságára, az ő mindent magába foglaló nagyhatalmába vetett igaz hit olyan erős védbástyánk az életben, hogy a ki nem vonul e védett helyre, az nem annyira gonosz, mint inkább tudatlan. A ki nem ismeri az igaz vallásosság által nyujtott felemelő tudatot, annak hasztalan magyarázzuk, ezt nem megérteni, ezt érezni kell.

Jól mondja a nagyprépost beszédében: „Áldott emlékü őseink imádkoztak és dolgoztak, vagyis egyforma buzgósággal végezték vallási és hivatásbeli kötelezettségeiket és boldogok voltak, mert az Isten megáldotta kezök munkáját — és midőn életök határához értek: a jól teljesitett hivatás boldogitó tudatával és a kiérdemelt örök jutalom édes reményével lépték át az örökké valóság küszöbét.“ — Ime a vallás által nyujtott kincs! Boldogság az életben, — nyugalom és remény az örökké valóságban. Csendes, szelid elmulás, — boldogitó remény az utolsó pillanat gyötrelmei helyett. Itt boldogitó érzet, ott a halálfélelem!

Hála Istennek, a hitközöny nem általánositható a katholikusokra s különösen nem itt Székesfejérváron. Templomaink telve vannak mindig és az uri osztály nem szégyel imádkozni a templomban; mint egynémely városban. De ha a templomokba eljárnak, miért nem mennek a katholikus körbe; ha az Istenházában katholikusnak mutatják magokat, miért nem vallják ezt társadalmi érintkezéseikben, miért nem szórakozásaik közepette is?

Erre a kérdésre is megadja a választ Prifach József pápai prealatus beszédében.

Irgalom!

Irta: Ada Negri.

Segitségül hivlak Uram
Ki velem vagy a homályban.
A toronyban szomoruan
Üt az óra. Késő éj van.
Fölém borul az éj szárnya
S térdepelve imádkozom
Lesujtva a könnytől ázva
Beteg anyám, vánkosodon.
Irgalom!

Mozdulatlan viasz-arczán
A halálnak néma árnya.
Szeretetnek Istene, ki
Fölmentél a Golgothára,
Ki hordoztad a keresztet
Tövissel szent homlokodon:
Hallgass meg, üzd el a halált,
Ime hozzád fohászkodom.
Irgalom!

Irgalom annak ki szenved,
Irgalom annak ki meghal!
Sujts engémet óh kegyetlen
Fájdalom vad haragoddal:
Szomoru husz éves korom
Meggyalázva, eltiporva,
S a nyomornak barázdáit
Szántva ifju homlokomra.
Vedd el a kéjt, a szerelem
Se mosolyogjon soha reám,
Csak a könnyet hagyd meg nekem,
De éljen az édes anyám!
Irgalom!

Visszatérve.

— A »Fejérmegyei Napló« tárczája. —

Irta: **Helione.**

Elutasitotta a kinálkozó bérkocsit s gyalog indult a város felé. Szárnyaló vágya, mely utazása alatt a gyorsvonat örült sebességét is lassu czammogásnak vélte, hirtelen mintha megakadt volna. Kereste az alkalmat, hogy pár perczczel elódázhassa még az oly epedve várt viszontlátást, most, mikor megérkezett s rég óhajtott czéljánál volt. A mi egész hosszu távol léte alatt soha egy pillanatra sem ötlött agyába, most egyszerre megszállotta valami habozó félelem. Hátha sejtelme, hite, reménye csak képzelődésének szüleménye lett volna s a mit annyi idön át, oly nehéz fáradsággal felépitett, most mint a kártyavár egy lehelletre össze fog omlani. Szinte fázni kezd erre a gondolatra s mintegy segélyt, bizalmat keresve tekint körül. Kopár. szintelen itt minden, a csupasz fák száraz ágai ridegen merednek ki a szürke, nedves, hideg őszi alkonyatba. Áthatlan, sötét köd üli meg a tájat, melyen nem dereng át egyetlen résztvevő sugár sem, hogy vigasztalólag hintse fényét a kételgő lélekbe. Azért csak halad tovább lassan, mint a ki nehéz terhet hordoz vállain. A lehullott, hervadt levelek lábai alatt meg-meg zörrennek, különben csendes minden, közel s a távolban semmi nesz. Önkéntelenül felmerül lelkében távozásának napja s eltünödik s a fájó ellentéten, midőn párhuzamot von visszatértével.

Akkor napsugaras égbolt ragyogott felette, a lég balzsamos illatot lehelt feléje s zengett a madarak dalától. A természet ujjászületését ünnepelte, a fák rügyei fakadoztak, minden kis füszál éledt s most — kihalt vidék, néma berek, hideg, sötét pusztaság.

Valószinüleg azért ereszkedik lelkére valami borongó lehangoltság. Hogy a kinzó aggályt legyőzze, kényszeriti magát, hogy beletemetkezzék önfeledten a visszaemlékezés édes mámorába. Könnyen megy, hiszen a bohó szív oly örömest élvezi azt, a mi gyönyört szerez neki s rendesen hiszi azt, a mire vágyik.

Itt ment akkor is ezen az uton, de nem egyedül. Egy kedves gyermek-leányka, egy szelid öreg asszony voltak kiséröi. Az ibolyák nyiltak s félve huzódtak el a nagy levelek alá; de illatuk elárulta őket, s Magda néhány szálat letépett. A lila fejecskék szeliden hajoltak le, a mint a lány kezéből észrevétlen átkerültek az ifjuhoz. Keze gépiesen végig siklik

00000026

Megadja azzal a nyilt őszinteséggel, a mely az ő egyéniségének sajátja.

A másik ok „a félelemnek bizonyos neme, melyet joggal nevezhetnénk gyávaságnak is s ez talán még jobban visszariasztja őket körünktől, mint a hitközöny és a vagyonszerzésrei rányuló szertelen törekvés.“

És teljesen igaza van a nagyprépostnak! A félelem és a gyávaság az igazi oka annak, hogy a belvárosi katholikus kör tagjai nem szaporodnak.

De hát miért félnek és kitől félnek tulajdonképpen a gyávák?

A nagyprépost megnyitó beszédében csak általánosan a hatalmasokat emliti; a kik szemében a katholikus körök valóságos botránykövet képeznek. Igy is van!! A hatalmasoktól félnek a gyöngék.

Hogy kik ezek a hatalmasok itt Székesfejérváron és kik a gyöngék, az majd megmondjuk mi. Elmondjuk mi azt, a mit a nagyprépost nem mondott el!

Székesfejérvárnak intelligenciáját tulnyomó részben a hivatalnoki kar szolgáltatja. A hivatalnoki kar pedig tudvalevőleg, itt Székesfejérváron is, mint másut, három-négy hivatal főnöknek van alárendelve. Itt nálunk tehát a hatalmasok az egyes hivatal főnökök, a gyöngék az alárendelt hivatalnokok, a kik nem mernek a katholikus körökbe lépni, nehogy fellebbvalóiknak haragját vonják magukra.

Ez az igazi oka annak, hogy a hivatalnoki kar nem mer belépni a katholikus körbe.

Prifach József nagyprépost beszéde olyan oldaláról világitotta meg társadalmi életünket, a mely igaz világításában tünteti föl a liberalizmust. Azt mondják, hogy nem a katholiczizmus ellen hozták ezeket a törvényeket? Hát akkor miért az a törekvés, hogy a katholikusoknak társadalmi törekvéseit lehetetlenné tegyék?

Jó lesz, ha a katholikus kör közgyülésén elhangzott elnöki beszéden még gondolkozunk ezután is. Talán majd csak megtaláljuk a baj orvoslását is, ha magát a baj fészkét felismertük.

A kath. kör közgyülése.

— Saját tudósitónktól. —

A székesfejérvári belvárosi kath. kör január hó 31-én tartotta közgyülését, a kör tagjainak impozáns részvétele mellett.

Délelőtt fél 11 órakor a cictercita rend templomában csendes mise volt, melyet Mayer Károly kanonok végzett. A mise után a kör tagjai a cistercita rend gymnásiumának diszteremébe vonultak, a melyet egész a szorongásig megtöltöttek. Ott láttuk Pritach József pápai praelatus nagy, prépostot, a kath. kör egyházi elnökét, Mayer Károly, Szuborics Jenő és Kuti Márton kanonokokat, Gremsperger József apát-plebánost, Major Ferencz és Kalocsay Alán orsz. képviselőket; ott volt azonkivül a püspöki aula személyzete, s a kath. körök tisztikarai.

A közgyülésen Prifach József pápai prelatus nagy prépost elnökölt, a jegyzőkönyvet Kneiffel Ferencz vezette.

A közgyülést Prifach József nagy prépost nyitotta meg a következő nagyhatásu beszéddel:

Mélyen tisztelt közgyülés!

„Örvendez lelkem az én üdvözitő Istenemben“, hogy egy hosszu év leforgása után is mét megjelenhettem az Önök kedves körében s szinről-szinre láthatom és lelkem mélyéből üdvözölhetem azon lelkes férfiakat, kik szivemhez oly közel állanak, kik velem együtt ugyanazon elveket vallják, ugyanazon érzelmeket táplálják és ugyanazon czélt ugyanazon eszközökkel elérni óhajtják!

Különben ma azért gyülekeztünk egybe m. t. Közgyülés, hogy kath. körünknek legközelebb lefolyt évi életére vonatkozó közléseket vegyünk tudomásul és a közlendők minősége szerint vagy vigasztalást meritsünk az örvendetes mozzanatokból, vagy a kevésbbé kielégitő adatok által ujabb lelkesedésre és szilárdabb elhatározásra buzduljunk.

Körünk mult évi életének összes mozzanatait részletezni a titkár urnak lesz feladata; és az általa közlendőkkel szemben csak egy oly jelenségre fogok rámutatni és felette bővebben kiterjeszkedni, mely anyakörünk, tehát a belvárosi kör életében volt észlelhető és azon szomoru tapasztalatban nyilvánult, hogy a mult évben aránylag csak kevesen léptek be az anyakörbe, mintha ezen kör nem is kath. férfiak számára alakult volna.

És ugyan mi lehet e sajnos jelenségnek az oka? Alig tévedek m. t. Közgyülés, ha egyik okául azon vétkes közönyt hozom fel, melylyel a kath. ügy iránt kath. polgártársaink közül sokan viseltetnek. T. i. évek hosszu során át az anyagiakba elmerülve, csak vagyonszerzésre forditják minden gondjukat, a vallás érdekeinek ápolását pedig a vallás szolgáira a papokra hagyják, feledve, hogy a hit nemcsak a papoknak, hanem a híveknek is közös ügye, a hit védelme pedig a papoknak és híveknek közös kötelessége!

Ne értsen félre a m. t. Közgyülés! nem kárhoztatom én hitsorsosainknak azon törekvését, mellyel saját maguk és családjaik jövőjét szorgalmas munka- és iparkodásszülte szerzeményeik által biztositani buzgólkodnak, hiszen ez kötelesség! csak azon tulságos elmerülést az anyagiakba nem helyeselhetem, mely napjainkban annyira lefoglalja sok kath. embernek idejét és tevékenységét, hogy szinte rá sem ér vallásával és annak érdekeivel törődni; holott az igazi katholikusnak ugy kellene gyüjteni az ideiglenes javakat, hogy miattuk el ne veszitse az örökkévalókat! — Áldott emlékü őseink imádkoztak és dolgoztak, vagyis egyforma buzgósággal végezték vallási és hivatásbeli kötelességeiket és boldogok voltak, mert az Isten megáldotta kezök munkáját; és midőn életök határához értek: a jól teljesitett hivatás boldogitó tudatával és a kiérdemlett örök jutalom édes reményével lépték át az örökkévalóság küszöbét! Dicső őseinknek e szép példáját ajánlom követésül azon drága hitsorsosainknak, kik mindeddig távol tartják magukat tőlünk, hogy közönyük dermesztő álmából felébredjenek és hozzánk csatlakozva, velünk együtt munkálkodhassanak kath. körünk magasztos czéljainak megvalósításában!

Van azonban egy más ok is m. t. Közgyülés, mely kath. polgártársaink nagy részét a körünkbe valo belépéstől visszatartja, és ez a félelemnek egy bizonyos neme, melyet joggal nevezhetnénk gyávaságnak is; s ez talán még jobban visszariasztja őket körünktől, mint a hitközöny és a vagyonszerzésre irányuló szertelen törekvés.

Köztudomásu dolog ugyanis, hogy a kath. vallás korunknak mostoha gyermeke és az ahoz való lelkes ragaszkodás, vagy érdekei iránt való nemes buzgólkodás sokak, főleg pedig a hatalmasok szemében nemcsak sötét bigottság, hanem valóságos botránykő is! Azért élczelik, gunyolják, nyomják és mellőzik azokat, kik kath. szent hitükhöz szilárdul ragaszkodnak, annak törvényei szerint élnek és magukat nyilvános szereplésükben is katholikusoknak vallják és mutatják!

Minthogy pedig a hatalmasok kegyeitől függ sok embernek állása és kenyere, előmenetele és jövője, nem csoda, hogy sokan együtt üvöltenek a farkasokkal, vagyis ugy viselkednek, habár talán nem is ugy éreznek, mint a sorsukat intéző hatalmasok; tehát negélyezik felvilágosultságukat, fitogtatják vallástalanságukat, kerülik az Isten házát, megvetik az egyház parancsait, gyanusitják szolgáit mint rosz hazafiakat, a kath. vallást, melynek pedig édes hazánk felvirágoztatása körül annyi érdeme van, mint felvilágosodott korunkba többé nem illő ódonságot lomtárba valónak nyilvánitják, az annak fellenditését czélozó körök alakulását gyanus szemmel nézik, lehetőleg kérleltetik, a meglevőket pedig óvatosan kerülik,

---

mellén, itt vannak most is még a kis virágok, megfakultan, illattalanul bár, de lelkében olyan üdén s épen, mint a mikor kapta.

Elment felvenni az ádáz harczot a létért való küzdelemben. Nem vett s nem tett igéretet, mert el volt tökélve, hogy előbb megszerzi a külső szükségletett is hozzá. Megfeszitett szorgalommal, éjet is nappallá téve, munkálkodott a siker érdekében. Ha néha erős akarata megtört a sors zsarnokságán, csügge ő lelke előtt megjelent egy fényes csillag, melynek ragyogó sugara biztatóan rezgett, bevilágitva sötét, kietlen utját. S mig lankadatlan kitartással igyekezett czéljához, szive uj erőt meritett édes álmok szövésében, szerelemről, boldogságról. Mint győztes tér meg, hogy elnyerje a kivánt babért. Észrevétlenül jutott el az első házakhoz. Itt-ott kutyaugatás verte fel a csendet s egy megujuló szélroham elmosodó zenehangokat hoz felé. Itt van hát végre, valahára! Mint varázsütésre elröpül minden kétely s aggály lelkéből s a vér, mint a tüzes láva-folyam, ömlik ereiben. Szive ugy dobog, hogy szinte hallani véli lázas, boldog verését; — valami csukló hang, öröm és zokogás vegyüléke tör elő ajkain — s meghatottságában a nagy erős ember sirni tudna és szeretne, mint kis gyermek. A nagy izgatottságtól reszketnek tagjai, meg kell állania egy perczre, mig kissé lecsillapul; hiszen csak a sarkon kell befordulnia s ott van özvegy Kenesné háza. A zene hangja hol erősebben cseng fülébe, hol elenyészik az őszi szél süvöltésében. Imbolygó léptekkel, mint az ittas, kerüli meg a szegletet és — lábai mintha a földbe gyökereztek volna, megtagadták a szolgálatot. Előtte állott a jól ösmert lak egész ablaksora fényesen kivilágitva, nappali világosságot vetvén a sötét utczára. A zene tisztán kivehető volt most, itt játszott ebben a házban. A világos függönyökön át rajzolódnak árnyképei a keringő pároknak, mint el-eltünő s ujra előkerülő silhouettek. Gábor tágra nyilt szemekkel, mereven bámul a megfoghatlan, hihetetlen látományra, ha nem lennének már itt, a kikért visszatért, vagy — ha késön érkezett volna!

Mint a kit sziven vernek ezer tüzes vasvesszővel, a vér meghül ereiben, s mint eszeveszett őrült ront a cselédlányra, ki most lép ki a kapun. Féktelen, vad erővel ragadja meg karját, hogy az ijedtében, fájdalmában fölsikolt.

— Mi van itt?! — kérdé rekedt, elfulladt hangon.

— A Kenes Magda kisasszony lakodalmát tartják, — veti oda daczosan a leány; s mivel hirtelen megszabadul a fogástól, megkönnyebbülten fut tova; a sarkon durva vigyorgással nézi azt a mozdulatlan, fájdalmában megkövesült alakot, aztán ostobán vállat vonva, eltünik.

A férfi pedig ott áll romba dőlt boldogsága előtt, összetört reménynyel, árva szivével elhagyottan, egyedül. Összeomlott a ragyogó épitmény, szétpattant, semmivé lett, mint a szappanbuborék. A miért küzdött, a mire vágyott, elenyészett, örökre oda van! Finoman szitáló hideg eső csapkod felhevült arczára, hüsitve égető kinjait. Merev vonásai megenyhülnek, szemében egy forró könycsepp fakad, s mig benn zavartalanul tovább szól a zene s élvvel lejtenek a lenge párok, ott künn egy nehéz, szakgatott sóhaj rezdül meg a légben: igen, álom volt, — csillag, mely lehullt!

00000027

vagy legjobb esetben egyszerűen ignorálják és mindezt csak azért, hogy a hatalmasok kedvében járjanak!

Ugy-e bár m. t. Közgyülés! elég szomoru helyzetünknek imént vázoltam rajza? Bizony nem örvendetes állapot ez! de vajjon azért csüggedjünk, vagy kétségbe essünk-e? ments-Isten! sőt inkább minél nagyobb kath. polgártársaink egy részénél a hitközöny és ez egyházunk iránt mutatkozó elfogultság, hidegség, hogy ne mondjam ellenszenv, annál nagyobb buzgóságot fejtsünk mi ki kath. meggyőződésünk érvényesitésében, nyilt homlokkal, férfias bátorsággal vallva hitünket, tántorithatlanul ragaszkodva egyházunkhoz és annak szentséges fejéhez a római pápához, lelkiismeretesen teljesitve vallásunk parancsait, elszántan védve egyházunk jogait, erélyesen meggátolva, ha lehet, vagy ha nem, gondosan orvosolva sérelmeit, szóval lelkesen felkarolva annak összes érdekeit; hadd lássák közönyös hitfeleink, hogyan kellene nekik is meghálálniok Istennek azon megbecsülhetlen kegyelmét, hogy őket a kath. anyaszentegyház kebelébe fogadni méltóztatott és érdemetlenségök daczára is abban mindaddig megtürni kegyeskedik! Talán buzgó hitsorsosaik példája gondolkodóba ejti majd őket és Isten malasztjának segitségével visszatérnek a hitéletnek a hatalmasok kedvéért általuk elhagyott ösvényére, s annál nagyobb buzgósággal pótolandják mulasztásaikat, minél sulyosabb a felelősség, mely őket eddigi hithideg viselkedésükért Isten előtt terheli; talán, ha alapszabályaink figyelmes elolvasása után meggyőződnek körünk magasztos czéljairól, hozzánk is fognak csatlakozni, hogy közös erővel vivhassuk ki vágyaink netovábbját: a katholikusok tömörülését és ennek révén hitéletünk fellendülését, s egyházunk diadalát. Adja Isten, hogy óhajunk és reményünk minél előbb teljesedésbe menjen!

És most a m. t. közönségnek becses türelméért hálás köszönetemet nyilvánitva, a gyülést az Ur Jézus szent nevében megnyitom.

A beszédnek rendkivül nagy hatása volt. A helyeslés és éljenzés többször elementáris erővel tört ki a hallgatóságból, megakasztva a szónokot beszéde közben. A beszéd befejeztével pedig perczekig tartott az éljenzés.

Az elnöki megnyitó-beszéd után Kiss Arisztid a kör titkára állott föl. Felolvasta mindenekelőtt a mult évi közgyülés jegyzőkönyvét, melyet a közgyülés helyeslése között hitelesitettek. Majd a kör mult évi működéséről terjesztette elő az alábbi lelkes jelentést, a melyet a közgyülés nagy érdeklődéssel halgatott végig:

Méltóságos és főtisztelendő Praelatus Elnök ur!
Mélyen tisztelt közgyülés!

Ha az öröm, vagy a fájdalom erős rezgésbe hozza szivünk hurjait, oly érzelmek támadnak bennünk, melyekről nagyon nehéz volna a világ előtt számot adni, az érzelmek árja elfojtja beszónk megnyilatkozását. Nekem ma még nehezebb a helyzetem, mert nem a magam, hanem egy lelkes erkölcsi testületnek a székesfejérvári kath. körnek érzelmeiről kell beszámolnom, egy évi működésének sikereiről beszélnem.

1896. év! Ezen év emlékét van hivatva az én csekélységem megörökiteni a jövő kath. nemzedéke számára, megirni a székesfejérvári katholikusság késő unokáinak: hogyan dobogott a szivünk akkor, midőn a magyar nemzet hálatelt lelkének minden érzelmével, tehetségével sietett hódolni a századok halhatatlan és láthatatlan királyának, kinek szemei előtt egy ezer év, — tamquam dies hesterna, quae praeterit — mint a tegnapi nap, mely elmult! Hogyan lelkesedtünk az ősök tettein? s a régi dicsőség visszaverődő sugarainak fényénél levontuk-e a következtetést a jövőre nézve?

Mélyen tisztelt közgyülés! Tanuja voltam azon mozgalmaknak, melyek a székesfejérvári kath. körből indultak ki, s lelkem meggyőződésével mondhatom, hogy ez egy évi működése méltó válasz, méltó visszhang volt a kath. Magyarország érzelmeinek megnyilatkozására!

Második évezredbe lépett a katholiczismus! Nagy és sokat jelentő igék ezek, magukban egy kész programmot adnak jövendő működésünknek és ezzel kapcsolatos küzdelmeknek. Ezen programm pontjait elfogadta minden igaz lelkü katholikus, elfogadtuk mind, a kik a dicső katholikus névben és e szent név által akarunk élni és halni!

Az első pont igy hangzik: Te magyar katholiczismus, ha megakarod érni a harmadik évezredet, ugy térj vissza az ősök jámborságához, térj vissza a gyakorlati kereszténységhez. Szt. István, Szt. László hite, Hunyadi János vallásossága biztositja jövődet. Boldog és hatalmas voltál addig, mig a vallásosság volt éltető elemed, szerencsétlen lettél, sárba tiportak, ha szived, lelked jámborsága megcsökkent. Legyen ez figyelmeztetés a jövőre nézve!

A második pont: Küzdj halálig mindazok ellen, kik hitedre és igy vesztedre törnek, szerezd vissza elvesztett jogaidat, szállj a harczterekre, melyeket mutatok neked: a sajtó és társadalom harczterére. Fegyvered legyen egyedül csak az igazság; bizonyára győzni fogsz, mert fegyvereidet maga az Isten élesiti és vezérli.

A harmadik és utolsó pont: küzdelmeidben légy eszélyes, rendszer nélkül kész veszedelembe rohansz; most a második évezred hajnalán, midőn ujabb és ujabb megpróbáltatások várnak reád, elmélkedjél a módozatok felett, melyek a sikert biztositják. Tedd ezt s élni fogsz!

A magyar katholiczizmus ünnepélyesen megigérte ezen programm lelkiismeretes betartását s hogy megmutassa azt, miszerint nem oly elhagyatott árva, mint a minőnek szeretik ellenei hirdetni, eszméivel nem áll izoláltan, elhatározta a kath. egyesületek országos kongresszusának egybehivását. A budapesti központi kath. kör lelkes szavakkal szóllitott föl minket, hogy mutassuk meg, hogy még élünk, mutassuk meg és jelentsük ki, hogy ebben a magyar hazában vannak hitű katholikusok, kik nem akarnak másodrangu szerepet játszani ott, ahol minden az ő régi dicsőségét zengi, a hol az erőszak ugyan lebilincselte a nyelveket, de a szent irás szavai szerint: a kő a falból kikiált!

Ez a felszólitás élénk visszhangra talált a székesfejérvári kath. körben, Szt. István városa nem tagadta meg magát, mert midőn ez ügyben érintkezésbe léptem a külvárosi körökkel, a eszmét a város kath. polgárai kitörő lelkesedéssel fogadták, s az aláirási iveken 61-en kötelezték magukat arra, hogy a Budapesten tartandó kath. kongresszuson, illetve a kath. nagygyülésen megjelennnek. Augusztus 19-én ott voltunk, a szent kereszt jelével szivein k fölött részt vettünk a nagygyülésen, melynek emléke kitörölhetetlen emléket hagyott lelkeinkben. Dicső nap volt, melyről a katholikusok ősz vezére mondotta: Adjunk hálát Istennek, hogy a mai nap kegyelmében bennünket részesitett!

A kath. kongresszus megszabta az egyesületek egységes irányelvét, melyet eddig nélkülöztek: a hitélet és irodalomra nézve üdvös inditványokkal és javaslatokkal lépett fel, a a kath. körök és legény-egyletek pedig tőle kaptak uj erőt és életet. Lehetetlen elhalgatnom, hogy a rendezés dicsőségéből a székesfejérvári kath. kör is kivette részét, amennyiben dr. Major Ferencz, körünk ügybuzgó igazgatóját is a vezérférfiak között láttuk, ki a kongresszus első szakosztályán rokonszenves megjelenésével, igazi emberbarátot jellemző inditványával önmagának és a mi körünknek dicsőséget szerzett, s büszkén vallottuk öt Budapesten a mi szeretett bajtársunknak.

Elmult az a szép nap s hazajöttünk azon többször megujitott kivánsággal, vajha a kath. hit ilyetén megnyilatkozása többször ismétlődnék, mert nagyban hozzájárulna helyzetünk megjavulásához.

Felvirradt Szt.-István első ap. királyunk ünnepnapja. Kegyes főpásztorunk dr. Steiner Fülöp ur Ő méltósága azon ritka buzgóságánál fogva, melyel nemzetünknek e dicső szentje iránt viseltetik, nagy fénnyel, országra szóló ünnepséggel óhajtotta megülni e napot. Ugyanazért Szt. Imre és Szt. László városának püspökeit meghivta, hogy a nap fényét emeljék, s megjelenésökben ki legyen fejezve a viszony, mely e nagy szentek között fennállott. A kath. kör tagjai sem maradtak el, testületileg vettek részt a körmenetben, kisérték Szt. István ereklyéjét; hisz oly nagy oka van bizni az első szt. király hatalmas pártfogásában és ügyét, melyet már veszendőnek hisznek a kislelkűek, felajánlani annak, ki megtörte a pogányságot! Ahitattal néztük a rendkivüli szép ünnepélyt, szivünk nem tagadta meg magát, visszagondolt a multra és fontolgatta a jelent, lehetetlen volt az összehasonlitásnál nem könnyeznie!

Szeretett püspök atyánk még azon óhajtásának is adott kifejezést, hogy a székesegyházban kitett Szt.-István erekle előtt való diszörséget a kath. kör tagjai vállalják magukra és a bucsura jövő zarándokokat fogadják keresztény szeretettel házaikba. Ezen óhajtásnak a legkészségesebben siettünk megtelelni s ugyanazért megkerestük a külvárost, melynek hitbuzgó katholikusaitól reméltük leginkább a szép terv kivitelének sikerét. Várakozásunkban nem is csalódtunk. Oly nagy még — hála Isten! — Szt.-István neve a székesfejérvári katholikusok között, hogy a kit csak a szorgos munka nem tartott vissza, szerencsésnek, megtiszteltnek érezte magát a felhivás által és vetélykedve iparkodtak a napokat és órákat egymás között felosztani.

Az ő szentsége XIII. Leó pápa által engedélyezett teljes bucsura egymásután sereglettek a megye és a vidék jámbor zarándokai az ős város falai közé, hogy az ezred év leteltével leróják a hála adóját Szt.-Istvánnak, ki ezt a nemzetet a tulvilágról is atyai szemmel kiséri, kihez visszasirt lelke a szomoruság, elhagyattatás és az elnyomatás korában, a jövőre nézve is kérte őt, hogy ezt a szegény, szorongatott nemzetet vegye védelmébe, a viharokat, melyek fölötte tombolnk és pusztitanak, csendesitse le kérelmével Krisztus előtt, ki egykor a kis hajóból a szeleknek és tengereknek parancsolt. A magyar és keresztény vendégszeretet megnyilatkozott. A kath. kör elszállásoló bizottságot szervezett, melynek gondja volt arra, hogy az esti időben idesereglett zarándokok éjszakára biztos fedél alá jussanak.

Midőn az egész kath. világ figyelme azon város felé fordult, melynek nagy neve van a kath. egyház történelmében, a székesfejérvári kath. kör sem vonta ki magát az érdeklődők közül. Trient Dél-Tirolban azon férfiakat fogadta falai közé, kik czélul tűzték ki, hogy azon módok és eszközök felett gondolkodjanak, melyek meggyengitsék a hazugság atyjának, a sátánnak erejét, ki folytatja átkos munkáját az összülők bünbeesésétől fogva napjainkig, folytatja, mig csak olyan embereket talál, a kiket ámitásával rászedhet. Az a sima kigyó ott sziszeg a családi élet paradicsomában, az irodalomban, a pénz és a szellemi aristokraciában, szóval mindenütt, a hol az emberi szivekben ki nem elégitett vágyak és szenvedélyek tombolnak. A kiket megnyer magának, testvérévé avatja. Kell-e mondanom, hogy a szabadkőmivesekről van szó, azokról, kik ellenségei Istennek, oltárnak, trónnak, minden jogrendnek, mely Istenre vezethető vissza? Az a borzasztó akna-munka, mely olyan katasztrófákat idézett elő a mult és a jelen században, és a tervek, melyeknek kovácsolásában fáradhatatlanok, inditották katholikus jeleseinket arra. hogy gátot vessenek törekvéseiknek, hogy felemeljék az emberiség jobbjai nevében tiltakozó szavukat, a bajok megérlelték egy szabadkőmives-ellenes kongresszus eszméjét. Óriási lelkesedéssel fogadta a keresztény világ ezt a hősies elhatározást, hogy vannak még bátrak, kik fel merik venni a keztyüt azon ellenséggel szemben, melylyel eddig minden téren kevés sikerrel harczoltak.

A székesfejérvári kath. kör is képviselve volt ezen kongresszuson dr. Major Ferencz igazgató ur által, ki körünknek irásbeli igazolványával 1896. szept. 25-én el is utazott Trient városába. A mult év augusztus havában tartott választmányi gyülésünkön még azt is elhatároztuk, hogy a nevezett kongresszust táviratban üdvözöljük, melyben Isten áldását kérjük mű-

00000028

ködésére s kijelentjük, hogy határozataihoz szivvel-lélekkel csatlakozunk. A távirat méltóságos és főtisztelendő Prifach József ur, egyházi elnökünk nevével fel is adatott szeptember 24-én, vagyis a kongresszust megelőző napon.

De körünk egy másik tényenyel is bebizonyitotta, mennyire együtt érez minden hithü katholikussal. A legnagyobb megbotránkozás moraja zugott végig az országon, midőn a fővárosnak „Ós-Budavár" nevü mulatóhelyén a szent keresztet, váltságunk jelét, nemzetünk czimerét meggyalázták azok, a kik előtt az apostol szavai szerint a kereszt mindig scandalum, azaz a botrány tárgya volt; meggyalázták kegyeletünk legszentebb tárgyát, melynek köszönhetjük, hogy ezer évet ért meg nemzetünk, hogy egy hatalmas népáradat nem törölte el Európa közepéről.

Egymásután emelkedtek a megbotránkozó hangok a kath. sajtóban, de különösen egy kath. uri-hölgy tiltakozott a merénylet ellen s csatlakozásra hivta fel Magyarországnak azon katholikus hölgyeit, kik megemlékeznek arról, hogy annak köszönhetik azt a magaslatot, melyen most állanak, ki a kereszten függött; Krisztus nélkül, az ő keresztje nélkül most is az elnyomatás, a rabszolgaság kenyerét kellene enniök! A szózat nem hangzott el hiába, a kath. sajtó nap-nap után hozta a tiltakozók neveit. Körünk egyik választmányi gyülése Kalocsay Alán inditványára határozta, hogy Székes-Fejérvár kath. hölgyeit is felhivja a csatlakozásra ugyancsak a kath. sajtó utján. A tiltakozás oly impozáns volt, hogy örömmel konstatálhattuk, miszerint a kath. öntudat városunkban él, növekszik és virágzik.

A belvárosi kath. kör átérezve fontos hivatását, melynek czélja az intelligens kath. elemet magának megnyerni, gondolkodott az eszközök fölött, melyek segitségével magára vonja az érdeklődést. Ezt pedig társas vacsorák és felolvasási estélyek rendezése által hitte elérni; ezen hitében nem is csalatkozott. December 13-ika emlékezetes nap lesz a kath. kör történetében; akkor láttuk azt, hogy az általunk hirdetett eszméknek mennyi jóakarója, mennyi barátja van. Ez a felolvasó est bebizonyitotta bizonyos körök előtt, hogy a belv. kath. körnek van létjogosultsága, hogy a reábizott missioért élnie kell! Az estély sikerében közreműködtek: Kalocsay Alán, Kiss Arisztid és Tomcsányi jezsuita atya mint vendég. Kalocsay Alán egyik remek költeményét szavalta el, melynek czime: „Az ezredév alkonyán." Kiss Arisztid „A hervadt virág és hitetlen lélek" czimü vallásfilozofiai értekezését olvasta fel. Tomcsányi pedig a jelenvolt vendégek kérésére szabad előadást tartott azon igazán korszerü théma fölött: Összefér-e a vallásosság a haladósággal. Lelkünk örömével jelentjük ezt, mert biztatásul szolgál a jövőre és ügybuzgóságunkat még inkább fokozni fogja.

Választmányi gyüléseink (számszerint 7) érdekes tárgysorozatuak és látogatottak voltak; a kör tagjai különösen a téli időben szorgalmasan megjelentek a közös otthonban, ahol játékkal, élénk eszmecserékkel, olvasással tették röviddé a hosszu téli estéket.

Jelentésem keretében kell, hogy felhozzam a kör két igazi jóltevőjét: Mélt. és ft. Prifach József nagyprépost, egyházi elnök és Nagys. és ft. Benedek Ferencz prépost kanonok urakat, kik kegyes adományaikkal lehetővé teszik, hogy körünk minden kivánalomnak megfeleljen és ereje meg ne zsibbadjon. Mi nem adhatunk mást nekik, mint forró köszönetünket s vele kapcsolatban azon igéretünket, hogy a katholikus ügynek tántorithatatlan hüséggel, odaadó buzgósággal, lelkünk minden tehetségével fogunk szolgálni. Tudom, hogy fenkölt lelkületük ezt a hálát várja tőlünk. Neveiket felirtuk sziveinkbe, felirtuk az utókornak, de fel lesznek irva eltörölhetetlenül oda fenn, abban az isteni szivben, melyből minden jó, minden tökélyetes adomány származik!

A belvárosi kath. kör egy változásnak néz eléje, amennyiben május elsején a Jókai-utczában levő Aujedzky házba költözik. A lakásváltozás körülményei talán ismeretesek a mélyen tisztelt közgyülés előtt: a ház elárverezése és a kölcsönös népsegélyző egyletnek, mint tulajdonosnak átirata, melyben tudatja velünk, hogy helyiségeinket május elsejére igénybe venni óhajtja. A lakást-keresö bizottság tudomásul vette és viszont egy átiratban tudomására hozta a nevezett egyletnek, hogy május elsejére uj helyiségről gondoskodik.

A kör összes tagjainak száma: 1158; mennyiségre kicsiny, de milyenségre oly nagy hadsereg, melylyel a hitetlenségnek, a modern pogányságnak számolni kell. Örvendetes tudomásukra hozom, hogy a kör tagjainak száma napról-napra szaporodik, mindinkább hódit, tért foglal a katholiczismus szelleme. A székesfejérvári kath. kör él, növekszik és virágzik!

Hát még mit mondjak a külvárosi kath. körök müködéséről? Csak a legnagyobb dicséret hangján szólhatok róluk, hisz velünk cor unum et anima, egy szív és egy lélek voltak. Nem volt a belvárosi körünkben mozgalom, melyhez ne csatlakoztak volna, szivük éppen ugy dobogott az Isten, az egyház ügyéért, mint a mienk. Köszönet ezért a lelkes vezetőknek, kik a szent buzgalom tüzét a kath. szivek oltárán oly lankadatlanul ápolják!

A palotavárosi kath. kört kell első sorban kiemelnem, melynek vezére Kalocsay Alán. Hogy mire képes a katholikusok összetartása, ez a derék kör megmutatta. Elnökét városunk és a középiskolai kath. hittanárok kongresszusa bizalmával tisztelte meg, ez a tény mutatja, hogy a kör méltán dicsekszik azzal, miszerint elnökében a katholiczizmus egyik legerősebb támaszát birja s mig ilyen férfiu áll élén, addig jövőjét nem kell féltenie. Tizenkét felolvasásról van tudomásom; tehát még egyszer annyi, mint a mult évben, azon törekvése, melylyel a katholikus öntudatot még jobban akarja felkelteni, a legszebb reményekre jogosit. Leróta a kegyelet adóját is, melyet önmagára vetett, t. i. a kör élő és meghalt tagjaiért szent miséket szolgáltatott. Ez olyan jellemző reá nézve, a tett annyira magában viseli dicséretét, hogy többet mondani feleslegesnek tartok.

A vizivárosi kath. körnek egyesületi élete elég élénk volt, kiemelkedő pontjául jelezhetem, hogy szent István első apostoli királyunkat égi pártfogójául választotta s képét helyisége számára Knezits Pál volt alelnök megszerezte. Tartott 7 felolvasást és egy tánczestélyt könyvtára javára. Tisztikarában változás állott be, a mennyiben Mayer Károlyt egyházi elnöké, dr. Szalay Hubertet egyházi alelnökké és Kiss Arisztidet jegyzőjévé választotta. A kör helyisége az őszi és téli időkben nagy látogatottságnak örvendett s az uj egyházi elnök Mayer Károly 100 forint adományynyal járult a kör fentartásához.

Azon szerepben, melyet a katholikus körök Székesfejérvárott a hitélet fellenditése körül betöltenek, méltó helyet foglalt el a felsővárosi kath. fiók-kör. Tekintélyes számával, mely megközeliti a négyszázat, odaadó buzgóságával, mellyel a kört látogatta, az összetartás, együttérzés folytonos élesztésével törekedett az év folyamán is megvalósitani a magasztos czélt, melyet a kath. körök maguk elé tüztek. A kör felolvasó estélyeire, mely számszerint 8 volt, rendesen oly nagy számban gyültek egybe a tagok, hogy a helyiség szüknek bizonyult. Tartott egy téli tánczmulatságot, mely a könyvtár számára szép összeget jövedelmezett. Több rendbeli jótékony adományban is részesült a kör: Stolczenberger József Jézus és Mária szive képét ajándékozott, hogy a tagok maguk előtt látva e két szentséges szivet erőt és lelkesedést nyerjenek a jó ügyhöz. A rózsafüzér elöimádkozók szent Sebestyénnek a kör védszentjének és szent Józsefnek képét ajánlották fel a körnek. Gyülései is igen látogatottak voltak.

A tóvárosi kath. kör is megállott hivatásának magaslatán. Hazafias, vallásos és ismeretterjesztő felolvasást tartott nyolczat, de különösen megindit a körnek az a nagyszerü felbuzdulása, midőn szent István ereklyéjének elővételénél a püspök ur ő méltóságának szent beszédjétől meghatva, a diszörséget elfogadták és a kik e szolgálatot teljesitették, meg gyóntak és megáldoztak, hogy a teljes bucsuban részesülhessenek. Uj alelnököt is nyert Chay Antal személyében, ki ritka ügybuzgósággal viseli hivatalát s éltető lelke a tóvárosi kath. körnek.

Hátra van még, hogy hálás köszönetünket fejezzük ki a katholikus ügy vezérmunkásainak s köszönetünkhöz hozzáfüzzük azt a szent fogadást, — hogy utmutatásaikat követni s a kör jólétét czélzó rendelkezéseiket teljes erőnkből támogatni s végrehajtani fogjuk.

Mélyen tisztelt közgyülés! Ime itt van vázlata a székesfejérvári katholikus kör müködésének, hozzáadni való volna még; de belőle elvenni nem! Az a siker, melyre itt rámutattam, legyen önöknek biztató reménycsillaga; az esetleges sikertelenség ne kedvetlenitsen el bennünket soha! A mi sorsunk, a mi életünk militia, harcz; a harczban pedig több kellemetlenség adja elő magát, mint öröm és élvezet. Lehet, hogy ez vérünkbe kerül, de utolsó leheletünkig őrizzük meg szent és mocsoktalan zászlónk becsületét s ha a kivivott diadal után összejövünk, hajtsuk meg a zászlót mindazok előtt, kik a csatát megnyerni segitették, adjuk majd oda békejobbunkat azoknak, kik az eszmék harczában velünk szemben veszitettek, legyen részük a mi boldogságunkban. Ez a nap pedig elfog jönni, ez a mi hitünk és reményünk!

Harczoljunk, küzdjünk, szenvedjünk tehát mindaddig, mig dicsőségünk napja felragyog!

A jelentést lelkes éljenzéssel jutalmazta a közgyülés, sőt elnöklő nagyprépost inditványára köszönetet szavaztak Kiss Arisztidnek a sikerült jelentésért.

Majd felolvasta Kiss Arisztid titkár a mult évi zárószámadások felülvizsgálására kiküldött bizottság jelentését, a kik a számadásokat rendben találták s inditványozzák a közgyülésnek, hogy Szlávik Zsigmond pénztárnoknak a felmentvényt adja meg a közgyülés. Az iditványt a közgyülés egyhangulag elfogadta.

Majd a folyó évi költségelőirányzatot olvasták fel, a mely 1142 frt 20 krban állapitja meg az idei kiadásokat s ugyanannyi bevételt tüntet fel.

Az elnöklő nagyprépost jelenti azután a közgyülésnek, hogy Kégl György, a kath. kör világi alelnöke tisztéről lemondott. Ajánlja a közgyülésnek, hogy az igy megüresedett alelnöki tisztségre Keczán Izidor törvényszéki birót válaszszák. A közgyülés egyhangu lelkesedéssel tette magáévá az elnök inditványát s Keczán Izidort világi alelnökévé választotta.

A választmányból öten kilépnek: Benedek Ferencz, Schlammadinger Alajos, Marsovszky Endre, dr. Say Ferencz és Pallér Kelemen.

Az elnök ajánlatára mind az öten ujból megválasztattak.

Keczán helyére a választmányba dr. Klautz György póttagot hivták be, az ő helyére pedig póttagnak Németh Vinczét választották meg.

Péék Gyula, a kör titkára még az év folyamán állásáról lemondott s helyét ideiglenesen Kiss Arisztid töltötte be. Az elnök inditványára, eddigi buzgó tevékenységének elismerése mellett Kiss Arisztidet választották meg egyhangu lelkesedéssel titkárnak.

A választmány azon inditványát, hogy a katholikus kör magát Jézus szentséges szivének ajánlja fel, — a közgyülés nagy örömmel fogadta el. Egyuttal kimondotta, hogy ünnepét saját ünnepének tekinti s hogy ha a kör saját helyiséggel fog birni Jézus legszentebb szivének képét helyisége számára megszerzi, és ünnepén megkoszorozza.

A tárgysorozat ezzel ki volt meritve s Prifach József elnök a következő beszéddel rekesztette be a közgyülést:

00000029

Mélyen tisztelt Közgyülés!

A mai közgyülésre kitüzött tárgyak szerencsésen el lettek intézve s a közgyülést akár be is rekeszthetnök; mielött szétoszlunk, kedves kötelességemnek ismerem azon érdemdús férfiaknak, kik körünk érdekében oly buzgón fáradoztak, hálás köszönetemet nyilvánitani elöször is körünk nagyérdemü egyházi elnökének ft. Gremsperger István belvárosi plébános urnak leginkább azért, mert engem, törödött, beteges embert, összes teendöim teljesitésében oly szives készséggel helyettesitett. Hálá köszönetemet fejezem ki a választmánynak s a tisztviselö uraknak, kik oly ritka szakismerettel, oly fáradhatatlan buzgóság s nemes odaadással intézték körünk ügyeit, legyen Isten szent áldása munkálkodásukon, hogy körünk javára minél bövebb gyümölcsöt teremjen. Hálás köszönetemet nyilvánitom a fögymnasiumi igazgató urnak azért, hogy a mai napra a közgyülés megtarthatása czéljából ezen szép termet átengedni kegyes volt. Szives köszönetemet fejezem ki a kath. kör buzgó tagjainak, a kik ma megjelentek s nemes ügyünk iránti érdeklödést tettleg is bebizonyitották. Tartsák meg kérem ügyünk iránti érdeklödésüket s iparkodjanak azt másokban is ápolni, hogy mire ismét összejövünk, tagjaink számában minél nagyobb gyarapodást észlelhessünk. S most Isten oltalmába ajánlva a kör tagjait, bezárom a közgyülést.

Gremsperger István apát-plebános mondott végül köszönetet Prifach József elnöknek s azzal a közgyülés Prifach elnök lelkes éltetésével bezárult.

Közgyülés a megyénél.

— Saját tudósitónktól. —

Fejérvármegye törvényhatósági bizottsága február hó 1-én, hétfön tartotta meg rendes negyedévi közgyülését A törvényhatóság tagjai nem valami nagy érdeklödést mutattak a gyülés iránt, de nem is fordult elö semmi érdekesebb egy interpelláción kivül, melyet báró Manndorff Géza nyujtott be.

A közgyülést délelött 10 órakor nyitotta meg az elnöklö Huszár Ágost alispán.

A közigazgatási bizottságba tiszti ügyészhelyettesnek ismét dr. Ráday Lajos lett megválasztva.

A nyék-pettendi lóavatási bizottság elnöki állásáról gróf Szapáry Iván leköszönt, helyébe Tallián Vilmos lett megválasztva.

Az alispáni jelentés a mult évi közigazgatási állapotokról felolvastatott. A jelentés kiterjeszkedett a mult évben történt nevezetesebb dolgokra s azonkivül sajnálattal jelenti, hogy Boda Imre bizottsági tag elhalálozott.

Vasadi Balogh Lajos kérdést intéz az alispánhoz, hogy miért nincs a tárgysorozatban bennt a karmincum jelentés a Martonvásáron épitendö árvaházra vonatkozólag.

Huszár Ágost alispán válaszában azt hozza fel okul, hogy még ezideig sincs jóváhagyva a belügyminiszter által a megszavazott pótadó s addig pedig nem lehet nagyobbmérvü intézkedést tenni. A közgyülés a választ tudomásul vette.

Verebi Végh István az alispáni jelentésben nem lát egy tényt felemlitve, melyet csak az alispán szerénységében lát s ez az, hogy Huszár Ágost alispán a mult hónapban tartotta meg 25 éves jubileumát. Kéri azért a közgyülést, hogy ezt örvendetes tudomással jegyzökönyvbe vegye.

Szüts Artur föjegyzö ezután jelentette, hogy báró Manndorff Géza egy interpellációt nyujtott be, melyben kéri a közgyülést, hogy irjon fel a képviselöházhoz, kérve azt, hogy a kvótafelemelést ne szavazza meg. Ezen határozatot azonfelül minden megyei törvényhatóságnak küldje meg a közgyülés, azzal a kéréssel, hogy hozzanak hasonló határozatot.

Miután a föjegyzö felolvasta az inditványt, felállott báró Manndorff Géza s egy gyönyörü beszédben alapos érvekkel beigazolta minden párt nézet mellözésével, hogy Magyarország nem gazdagszik — mint Ausztria állitja — és nincs azon helyzetben, hogy több milliót kidobjon. A beszédet a kormánypárti „hazafiak" hüledezve hallgatták, de szólni nem tudtak ellene, mert az egész beszéd állitásai való igazak. Lelkes éljenzés követte a hosszu beszédet, melynek hatása alatt nem akadt egy hang sem, mely ellene beszéljen s igy egyhangulag elfogadták báró Manndorff Géza inditványát.

A közgyülés ezután néhány pénztárnoki felmentést adott 1896. évröl.

Zenplémvármegye pártolás végett átküldött átiratot, melyben az a képviselöháztól egy magyar görög katholikus egyház felállitását kéri, a közgyülés elfogadta.

A kolozsvári Mátyás szoborra a gyüjtést megengedte a törvényhatóság.

Gömör-Kis-Hont, Maros-Vásárhely, Háromszék és Temesvármegye megküldték a diszközgyülésük jegyzökönyvét.

Az állandó választmány véleményezésével elöterjesytett ügyeket tárgyalta ezután a közgyülés s mindet el is fogadta, a mint azok elöterjesztették.

HIREK.

— **Személyi hir.** Megyés püspökünk dr. Steiner Fülöp hétfön délután érkezett vissza Székesfejérvárra Budapeströl.

— **Rudolf trónörökös emléke.** Rudolf trónörökös halálának évfordulója alkalmából vasárnap a várbeli Szent-Zsigmond-kápolnában reggel 8 órakor gyászistentisztelet volt. A kápolna gyászpompát öltött; az oltár két oldalán egy-egy paizs volt fehér mezöben az uralkodóház czimerével és „Rudolf" felirással. A gyászmisét, melyet Vézinger apát mondott ott voltak Apponyi gróf föudvarnagy, lovag Ybl Lajos várkapitány Maszák udvari fogalmazó, Radics és Hertelendy várkapitányságí tisztviselök, Jeger udvari biztos s az udvarnagyi és várkapitányi hivatal többi tisztviselöje. A kápolna többi részét a királyi vár cselédsége és szolgaszemélyzete töltötte meg. — Bécsböl jelentik, hogy a király vasárnap reggel a kapuczinusok kriptájában Rudolf trónörökös sirjához ment és tiz perczig idözött ott. Stefánia özvegy trónörökösné, ki vasárnap reggel érkezett vissza Drezdából Bécsbe, Erzsébet föherczegnö, Ottó föherczeg, a kumberlandi herczeg, a német császár nevében a német katonai attasé, s az Ottó-uhlánusok, egy tiszti küldöttsége pompás koszorukat tettek a koporsóra. Lajos Viktor föherczeg személyesen hozott koszorut Rudolf sirjára.

— **Gyertyaszentelö Boldog-asszony** napját ünnepelte tegnap a kath. egyház. A székesegyházban dr. Steiner Fülöp megyés püspök végezte fényes segédlet mellett a gyertyaszentelést, utána Huszár Károly kanonok celebrálta az ünnepi nagymisét, melynek végeztével Chay Antal karkáplán mondott szt. beszédet.

— **Méhészeti elöadás.** Vasárnap január 31-én fejezte be a méhész-egyesület a városház nagytermében tartott elöadásait. Négy egymásután következö vasárnap tartattak meg az elöadások, habár nem valami nagy érdeklödést mutatott a közönség, mégis némileg elérte czélját a méhész-egyesület, hogy több embert szerzett meg a szép és nemes foglalkozásnak, a méhtenyésztésnek. Ez utolsó elöadást Magó Károly tanitó tartotta a méznek mikénti felhasználásáról és és értékesitéséröl. Bemutatott ez alkalommal mézbe rakott befötteket s mézbort, melyet a jelenvolt közönség közül többen megizleltek. Magó Károly szép elöadása után Kalocsay Alán a méhész-egyesület elnöke megköszönte az elöadóknak a közremüködését, s jelentette, hogy ez volt az utolsó elöadás.

— **Revideált tanterv.** A középiskolai tanterv reviziója foglalkoztatja most a középiskolák tantestületeit. Minden intézet tanári kara értekezletet tart s ott a tanárok összes észrevételeiket megteszik szaktárgyaik oktatásáról. Ezeket irásba foglalják s a föigazgatók elnöklete alatt tartandó tankerületi gyülés elé terjesztik. Különösen az alsóbb osztályok irásbeli dolgozatai miatt tapasztalható sok kifogás. Ezek számának eddig érvényben volt szabályozását a legtöbben czéltalannak tartják. A tulságos sok irásbeli gyakorlat egyrészt eredménytelen a növendékek elöhaladására nézve, másrészt haszontalan munkával terhei minduntalan a tanárokat.

— **Társasvacsora.** A perkátai kath. kör január 27-én tagjainak tiszteletére társasvacsorát rendezett, mely minden tekintetben jól sikerült. Felköszöntökben nem volt hiány. A nagyszámu jelenvoltakat Vass Mihály földmives egy szerény kéréssel lepte meg a szerencsétlen bélpoklosok érdekében s kérésének csakhamar 3 frt 53 kr. lett az eredménye, mely összeg rendeltetése helyére elküldetett.

— **Képvisölöválasztás Iváncsán.** Jan. hó 30-án volt Iváncsán a községi képviselö-választás, miután az elsö választást a reformatusok, azért mert 4 katholikus ember is belekerült a képviselök közé, megsemmisitettek. Az uj választás azonban a reformátusok erös korteskedése daczára a katholikusok teljes gyözelmével végzödött; a mi annál inkább is nevezetes, mivel ez ideig a reformátusok voltak mindenütt tulsulyban. A választás eredménye a következö: Rendes tagok lettek: Fridli János r. k. tanitó, Marczinkó Mihály, Marczinkó József, Pervai József és Epsteir Bernát. Póttagok: Fankovics György és Bagocski József. A választás igen nagy érdeklödéssel folyt le. A katholikusok legtöbb szava volt 101, a reformátusoké 83. Még nagyobb azonban az izgalom a közeli biró választásra nézve, mert a reformatusok az ö vallási türelmetlenségükben semmiképen nem akarnak kath. birót választani. Azonban a katholikusok gyözelme elöre látható.

— **Helyreigazitás.** Lapunk legutóbbt számában a szinház részvénytársaságról szóló hirünkre Karl József neve helyett Károly János került bele tévesen. A félreértések végett szükségesnek tartottuk ezt helyreigazitani.

— **Villamos vasut Székes-Fejérváron.** Ismét felmerült a terv, hogy Székes-Fejérváron villamos vasut épittessék. A vállalkozók Nagy Ignácz ügyvéd és Mayer Zoltán, kik ezen merész terv keresztülvitelére megtették az elsö lépéseket. A vállalkozók hétfön, február hó 1-én nyujtották be a polgármesterhez az elömunkálatok megadása iránt a kérvényüket, melyben egyuttal kérnek a várostól a szénatéren 2000 négyszögöl területet ingyen, melyet ha megad a város, akkor a terv biztosan megvalósul. Az ingyen telken szándékuk van a vállalkozóknak egy villamáram-fejlesztö-telepet felállitani, mely telepböl esetleg a város utczái s magánházai villamvilágitásban részesülhetne s azonkivül az ott fejlesztett villamosságot ipari czélokra is felhasználhatnák. — Szép a terv, bár csak megvalósulna Székesfejérvár nagyobb fejlödésére.

— **Járvány Szaáron.** Tudósitónk jelenti Szaár községböl, hogy ott a gyermekek között a hökhurut járványosan fellépett.

— **Ismét névtelen levél.** Mintha valami járványos betegség gyanánt uralkodna Székesfejérváron a névtelen levelek irása oly gyakorivá vált már az. Ez uttal ismét névtelen levél irásáról adunk hirt olvasóinknak, mely levél már zsarolás czéljából iródott. Székesfejérvárt egy látogatott kávéházának kaszirnöje hétfön, február 1-én egy levelet kapott, mely helyben adatott fel. Kiváncsian bontotta fel a nöi irással czimzett levelet melyben a levél irója 30 frtot kér tole, ellenesetben azzal fenyegeti, hogy nyilvánosságra hozza elöéletének kompromittáló részeit. A kaszirnö e levéllel a rendörséghez ment, hol Polczer Péter alkapitány azt ajánlotta neki, hogy mivel a névtelen szó „Árvalányhaj" czimen postrestante választ kér, azért irjon arra a czimre sö majd azután megkeriti a levél iróját. A kaszirnö meg is tette. A rendörség embere pedig ott állt tegnap egész nap a postán, várta a zsarolót, a ki el is jött csakugyan a válaszért. A postatiszt,

00000030

ki a rendőrség által előre értesitve volt átadta a rendőrnek a zsarolót, a ki Ledenhauser Károly kárpitos segéd volt. A kihallgatás még tegnap megtörtént. Ledenhauser beismerte, hogy ő iratta a levelet leányával, mert pénzre volt szüksége, mivel a házbért nem tudta kifizetni. A rendőrség az iratokat a törvényszékhez tette át, mert zsarolás kisérleteinek bűntette forog szóban.

— **Felolvasás.** F. hó 2-án délután 5 órakor a felsővárosi kath. körben „Tél" czimmel Látics György belvárosi káplán felolvasást tartott nagyszámu hallgató közönség előtt. A felolvasást nagy lelkesedéssel fogadták.

— **Visszatérés.** Folyó hó 2-án gyertyaszentelő boldog-asszony ünnepén a helybeli székesegyházban visszatért a kath. egyház kebelébe Varga József és Varga Zsófia ev. ref. tanuk voltak: Srteit Ferencz és özv. Major Ferenczné urnő. A hitvallást Látics György káplán kezibe tették le, ki buzditó beszédet intézett hozzájuk.

— **A szombathelyi dráma.** — A „Vasvármegye" irja, hogy Peták századosné a mult hét folyamán átutazott Szombathelyen. Az urnő egészsége teljesen helyreállott s homlokán a szenvedett sérülésnek nyoma is alig látható. Keresztülutaztában Petákné egy könyvkereskedésben egy naptárt vásárolt s azután tovább hajtatott Korb-Weidenheim báró főhadnagy január hó 27-én teljesen felgyógyulva időzött Szombathelyen s bajtársai társaságában vidám estét töltött.

— **Erőszakos koldus.** Számtalan koldus jár városunkban, kiket valósággal ugy kell lerázni magunkról. A rendőrségnek ezeket lehet leginkább nehezen elfogni, mert gyalázatos erőszakosságuknál csak a figyelmük nagyobb, hogy kelepczébe ne jussanak. Hétfőn, február 1-én sikerült egy ilyen alakot elfogni a rendőrségnek, Gáncs Ignácz koldus személyében, a ki ha valahol kolduult s nem adtak neki, onnan a legnagyobb gorombaságok után ment el. A rendőrség 4 napi börtönre itélte.

— **Garázdálkodó cselédleány.** Szekeres Mari a rendőrségnél már ismert hajadon, február 1-én hagyta el régi gazdáját, hol szolgált, mert gorombáskodó magaviselete miatt nem türte az meg őt. Boszut forralt ezért volt gazdája ellen s tegnap végre is hajtotta. Gazdája lakásának az utczára néző ablakait sorba beverte. A rendőrség ezért elfogta őt s 3 napra hüvösre tette boszujának lecsillapitására.

— **A bratkoviczei huszarok megkegyelmezése.** A komáromi vár csillagbörtönének ajtajai — mint levelezőnk táviratozza hétfőn megnyiltak a bratkoviczei huszárok előtt, a kik tudvalevőleg másfél évvel ezelőtt Diószeghy őrmestert megölték s ezért négyet közülök a hadbiróság várfogságra itélt. Hétfőn érkezett le a király kegyelmi irata, a mely a huszároknak a szabadságot visszaadta. A négy huszárt már szabadon bocsátották s el is utaztak azonnal övéikhez. A négy huszár közül Molnár Károly közhuszár, rimaszombati illetőségű, kiszabadulása után azonnal a város katonai ügyosztályánál jelentkezett katonakönyvével, hogy hazautazhasson Rimaszombatra A kiszabadult Molnár Károlyon a várfogságban töltött idő nagyon meglátszott, a deli legényből vézna, sovány alak lett, de az öröm is meglátszott rajta, hogy szabad. A városi katonai ügyosztály vezetőjének elmondta, hogy a meggyilkolt Diószeghy őrmester kegyetlensége vezette őket a tettre, a miért eleget szenvedett ő és többi társai is, de máskép nem tudtak ellene védekezni. Boros József huszárkáplár, aki annak idejében disze volt az ezrednek, szintén megtörve hagyta el a börtönt. A bratkoviczei huszárokat mult év április 14-én zárták el a komáromi vár börtönébe s azóta voltak a csillagbörtön lakói.

— **Eltörte a lábát.** Schleicher József palota-utczai műkertész vasárnap este, midőn az uj-uton lakó Kümmel Frigyes műkertésztől ment hazafelé, a botrányosan világitott uton oly szerencsétlenül csuszott meg s esett az árokba, hogy lábát eltörte a czombcsontnál. A csont teljesen eltörött s még egy szilánk ki is bökte a bőrt. A szerencsétlenül járt embert dr. Bierbauer Viktor városi helyettes tiszti főorvos vette ápolás alá.

— **Figyelmeztetés.** Tisztelettel felkéretnek mindazok, kik a Lovasberényi Önkéntes Tüzoltó-egylet február 20 iki báljára meghivót nem kaptak, a mi azonban csak tévedésből történhetetett, hogy meghivó végett Matin Pál főparancsnoki segédtiszthez, ki az összes megkeresésekre a felvilágositást megadja, fordulni sziveskedjenek.

— **A plagium vádját** emeli az „Egri Hiradó" Plagiosippusa Scossa Dezső hevesvármegyei tanfelügyelő ellen, a kinek nevével különben gyakran találkozunk több napilap szépirodalmi munkásai között. Az egri Plagiosippus kimutatja, hogy Scossa Dezső „Honti hidak" czimü tárczája, a mely a saját neve alatt a „Fővárosi Lapok"-ban jelent meg, tulajdonképen nem egyéb, mint némileg megváltoztatott átirása Eckstein „Ne hazudj" czimü humoreszkjének. Ez a „Külföld" 1894. évi folyamában jelent meg.

— **A hét Gyurkovics-leány.** Herczeg Ferencz kedves nőalakjait természet után szines nagy képben festette meg Linek Lajos. A pompás genre-képet egy nagy müintézetben sokszorositatta az „Uj Idők" és a nagyalaku, elegáns mülapot, a melyhez stilszerü rámák készültek, ajándékba adja előfizetőinek. A szép leányok mosolygós, gyönyörü képe az első ilyenfajta magyar müdarab, mely egyenesen szalónok és női szobák számára készült. Egy nagy külföldi műkereskedő háromezer képet vásárolt az „Uj Idők" kiadóitól és igy egy magyar festőnek magyar tárgyu mülapját a külföld nagy városaiban is árusitják. Külföldön a kép ára 8 forint, itthon azonban pénzért kapni most egyelőre nem lehet, csak ugy, ha, a kinek a kép kell, megrendeli az „Uj Idők" képes heti lapját legalább egy félévre, négy forintért. Az Uj Idők kiadóhivatala Andrássy-út 10.

Irodalom és Művészet.

— **„Szegény Dezsőn".** Az Athenaeum Olvasótára, mely lassanként a művelt magyar családok nélkülözhetetlen házi könyvtára lett, ismét egy igen érdekes, eredeti magyar regénykötettel gyarapodott. Az uj regény czime: „Szegény Dezsőn", irta Erdélyi Gyula. A regény tárgya az egykor vagyonos, most azonban elszegényedett magyar nemes földesuri családok életéből van meritve, mely családok tagjai nem tudják megérteni és követni a modern, a haladó kor eszméit, hanem a régi kiváltságos korszak eszmekörében élve, gőgösen visszautasitják a munkát és életczéljuk tovább is a mitsem tevés. A megváltozott gazdasági viszonyok között elpusztulnak, elzüllenek és Haraszthy Barnabás is már annyira a tönk szélére jut, hogy az udvarán levő, százados óriási nyárfáit bocsájtja áruba a fakanalas és teknővájó tótoknak. A végromlástól azonban megmenti Balarcz Dezső nevü rokona és gyámfia, ki megértve a kor vállalkozó szellemét, kőmives inas, majd pallér, épitőmester és nagy vállalkozó lesz; becsületes munkája után vagyont szerez és elveszi végül Hasztóczy uram leányát, a nemeslelkü Lidiát. Persze ez nem megy olyan könnyen, mig ez a lenézett és csak »szegény Dezsőnek« nevezett kőmives legény, kit ipari foglalkozása miatt nemes atyjafiai kirekesztenek uri társaságukból, megnyerheti Lidia kezét, kihez különben a kölcsönös érzelmek elszakithatatlan szálaival fűződik. Ime a rendkivüli érdekes feladat egy regényirónak; a nemesi gőg és elfogultság megtörése, mind megannyi lélektani mozzanat, jelenet megfestésével kinálkozik. És Erdélyi Gyula csakugyan jól megfigyelte az életet, mert belőle a megragadó jeleneteket válogatta ki. Regényhősei oly természetesek, cselekvényeik, szavaik jellemükből folynak. Semmi mesterkéltség nincs az egész regényben. Csupán a végkifejlődést tudja Erdélyi előttünk ügyesen eltitkolni. Ez csak a végén pattan el, miután regényhőseit a jellemek választó vizében alaposan megfürösztette. Világos felfogással, többször felragyogó egészséges humorral van megirva a regény. Ára diszesen kötve 50 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Törvényszék.

— **A névtelen levelek.** Január 30-án került ismét tárgyalásra, a székesfejérvári járásbiróságnál az Aujedzky Irén által Spitkó Lajosné elleni inditott becsületsértési ügye, melyet az első tárgyalás alkalmával a biróság, mint alaptalant visszautasitott s még csak a bizonyitási eljárásnak sem adott helyet. Magánpanaszos által közbevetett felebbezésre a törvényszék tanukihallgatást s a szakértők meghallgatását rendelte el. A január 30-án megtartott tanukihallgatás semmi támpontot nem nyujtott a vádnak, az irásszakértők pedig teljesen kizártnak vallották, hogy a rágalmazó leveleket Spitkóné irta volna. A járásbiróság ennek alapján ismét felmentette Spitkónét a vád alól. Mi a kik annak idején legerősebben elitéltükja közönség magatartását; hogy a birói itélethozatal előtt egy előkelő urinőt védelmének meghallgatása nélkül elitélt, most csak a fölött való csodálkozásunknak adunk kifejezést, hogy a magán panaszos, most mikor az irásszakértők is nyilatkoztak nem kért bocsánatot az igy igaztalanul megtámadott uri nőtől. Elvégre is, a ki érzékeny a saját becsületére, annak kötelessége a mások becsületét is kimélni. Avagy Spitkónét szabad ilyen csunya dolgokkal vádolni, a melyek egészen alaptalanoknak bizonyultak? Most már a biróság itélete után vagyunk s igy jogosan vetjük föl ezt a kérdést. Jellemző azonban, hogy magán panaszos még most is felebbezett.

VEGYESEK.

[] **A dadogásról.** Németországban a közoktatásügyi kormány megbizásából összeirták, hogy az iskolába járó gyermekek között hány dadogó van, s megvizsgálva a gyermekeket, igen érdekes adatokat állapitottak meg a dadogás okaira nézve. Mindenekelőtt konstatálták, hogy a dadogók között alig van ép testalkatu. Maga a betegség csak ritkán öröklött, legtöbbször szerzett és pedig akként szerzett, mint akárminő ragályos betegség. Az idősebb tesvérektől ugyanis átmegy a fiatalabbakra, a barátkozó gyermekek közt egyikről a másikra, a mi magyarázatát az önkénytelen utánzó-ösztönben leli, a mely ösztön majd minden kisebb gyermekben, főleg azonban gyönge testalkatuakban és idegesekben meg van. De lehet a dadogás valamilyen hosszas betegség következménye is; valamilyen erős ütés a fejre, vagy hirtelen, nagy ijedtség is sokszor oka a dadogásnak. Konstatálták azt is, hogy az okoknak befolyása van a dadogás módjára is. Vannak, a kik csak bizonyos szótagokat, mások a kik a mássalhangzókat, ismét olyanok, a kik a szavak első szótagjait ejtik ki dadogva. Az arány olyan, hogy a legtöbben a mássalhangzókat, legkevesebben pedig a magánhangzókat ejtik ki dadogva.

[] **Emberi majom.** Londonból irják: Amerikában a minap fedeztek fel egy leányt majom-bőrrel. A kis lány szülői ismeretlenek; mikor 2 éves volt, egy kóbor szinész lopta el s mindenfelé vándorolt vele az országban. A szinész — ugylátszik — szerzett valahol egy majombőrt s azt a leányka testére ragasztotta s hogy a leány ne nőjjön, sok pálinkát itatott vele. A szesznek valóban megvolt a hatása, mert a kis lány ma is fejletlen törpe. Idővel a bőr szorosan rátapadt a leányra, mint a kesztyü s csak arcza és kezei voltak szabadok. Körmei igen hosszura nőttek, kezei s lábai oly kérgesek, piszkosak voltak, hogy szinte bámulatos, hogy lehetett ily állapotban személyazonosságát megállapitani. Miss Swifft előadja, hogy a mult télen a gyermek egy társasággal vándorolt, mely különféle némajátékokat adott elő. A különféle és különös szerep között elsőrendü szerepet játszott az ördög és a majom. A kitanitott majom volt a főszereplő, ki ügyesen tudott asztalra, székre ugrani s kitünően utánozta a majom mozgásait.

00000031

[] **Tüsszentö publikum.** Orosz-Lengyelországban ugy látszik furcsa módon gátolják meg az irói sikereket. Lodz városkában a napokban premier volt a szinházban, mely erre az alkalomra egészen megtelt. A szerző büszkén ábrándozhatott nagy sikereiről, melyek azonban szerencsétlenségére elmaradtak, annak daczára, hogy a darab tetszett volna és mindenben megfelelt a közönség izlésének. A szerző egyik ellensége azonban a karzatról folyton a burnótot hintett alá a földszintre, ahol aztán taps helyett folytonos tüsszentés hallatszott.

[] **Nevetésre ingerlö növény.** Arábiában fedezték föl ezt a csodálatos növényt, melyről Pulgrave azt állitja, hogy még a legkomolyabb embereket is nevetésre készteti. Ez a sajátságos növény bokor nagyságu s csillogó zöld levelei vannak. Tokocskák teremnek rajta, melyek két-három bab-alaku magot foglalnak magukban. E magvak tartalmazzák a nevetésre ingerlő alkatrészt. Opium izüek és kissé édeskések. Mihelyt a porrá tört magvakból csak egész kis adagot eszik is az ember, rögtön szünni nem akaró nevetés vesz rajta erőt. A jó kedv nőttön nő, tánczol, ugrál, énekel az ember a por hatása alatt vagy egy órahosszáig, azután megszünik az inger. Az ember kimerülten elalszik és órákon át mély állomban van. Mikor felébred, mit sem tud arról, hogy mily hangos jókedve volt neki és mit müvelt mámorában.

[] **Ninon de Lenclos kis kutyája.** A hires Ninon de Lenclos kis kutyájáról emlékezik meg Mercier akadémikus. Irja pedig róla a következőket: Raton, igy hivták a tizenhetedik század ismert szépségének ölebecskéjét, ebédnél mindig urnője tányérja mellett volt egy kaskában és ugyancsak szigoruan ellenőrizte az evését. A levest és pecsenyét minden felindulás nélkül engedte megenni, de a mikor a szép asszony valami ragouthoz akart nyulni, akkor fenyegetőleg mormogott. Valami entremet nem okozott neki aggodalmat, ha nem volt nagyon füszeres, de ha kávét, vagy likőrt akart élvezni, akkor hangosan ugatott. A mig az ebéd tartott, ez a kis bestia semmit sem evett, csak mikor már semmiféle aggodalomra nem volt ok, ugrott ki a kaskájából az abroszra s falatozott valami keveset. Mercier nem habozik annak a kijelentésével, hogy Ninon szépségének, egészségének és jókedvének megőrzését csak a kutyácskájának köszönheti és azért lett csaknem száz esztendős, mert tartózkodott a kávé, erős ragout és a likőr élvezésétől, a mivel első sorban kikerülte a Ratonnal való gyakori konfliktusokat.

[] **Megfenyegetett klakör.** A bécsi Karlszinház tegnapelőtti előadásán különös eset történt. Egy vidéki gyárigazgató ült a harmadik emeleten s rendkivül boszankodott, hogy egy tulbuzgó klakőr folyton háborgatta az előadást élvezetében. A gyárigazgató egyszerre revolvert rántott elő s odatartotta a klakőr orra alá, azzal a fenyegetéssel, hogy lelövi, ha tovább is háborgatja. Az igazgatót e furcsa jelenet után a rendőrségre vitték, a hol megnevezte magát és megmutatta fegyverviselési engedélyét. A rendőrség megelégedett azzal, hogy az igazgatót megdorgálta s azután szabadon bocsátotta.

[] **Öszinteség.** Állást kér egy amerikai kereskedőnél egy fiatal ember.

— S mit kiván ön egy hétre — kérdi a kereskedő.

— Ha én kezelem a pénztárkulcsot, — hangzott nyugodtan a felelet, — csak 15 dollárt, különben pedig 50 dollárt.

[] **Mivel telik el az emberi élet?** A „Scientific american"-ban olvassuk a következő kis statisztikát, mely arról szól, mivel telt egy embernek az élete, a ki ötvenéves korában hirtelen meghalt. Ime, mit mondanak a számok: Ez életében összesen 6500 napi időt töltött munkával; 6000 napot aludt, 4000 napot tesznek ki a szórakozások. 500 nap volt beteg. Bejárt összesen 20,000 kilométert, megevett 6000 kilogramm hust, 1500 kilogramm más táplálékot: halat, tojást, főzeléket és megivott 32.000 liter italt. Elég csinos számok!

[] **Az iskolai tornázás ellen!** A német orvosoknak utolsó gyülésén igen érdekes és átalanos figyelemre méltó eszmecsere fejlődött az ifjuság tornagyakorlatai körül. Dr. Blum gáncsolja az osztrák és német iskolákban meghonositott gyakorlatot, mely szerint a tornaórák a tantervbe ugy vannak beleilleszlve, hogy a többi tanórák közé vagy közvetlenül azok után esnek, és hangsulyozza, hogy a központi idegrendszernek a többi tantárgy által előidézett kifáradása nem, mint eddig hitték, a torna által, annak következtében eltünik, hanem hogy inkább fokozódik. Azért a tornázást az iskolába járó fiatalságnak egyátalában nem lehet ajánlani, annál kevésbé ugy, a mint ez történni szokott, a többi óra után, vagy azokkal váltakozva. A központi idegrendszer üdülését csak is a szellemi és testi nyugalom (álom) eszközli. Amig a tulterhelés iskoláinkban tart, addig szó sem lehet a tornázásnak hasznos voltáról tekintve, az iskolát látogató gyermeket. Ajánlani lehet csak a tornajátékot, mérsékelt s felügyelet mellett gyakorlandó szabad mozgást, s pedig első sorban a hegymászást, uszást, ladikázási, korcsolyázást. Az orvosi kar jelenlévő tagjai élénk helyeslással fogadták dr. Blum érvelését. — Igy egy bécsi tanügyi lap. — Ajánljuk ezt az ügyet az illető körök figyelmébe.

[] **A hideg Szibériában.** Ámbár bizonyos igaz, hogy tévednek, a kik a Szibéria szót egyértelmünek tartják az örök tél országával, mégis vannak oly vidékei, melyeken a hőmérséklet nagyon megokolja az ilyen véleményt. E vidékek közé tartozik Werchojansk városa és vidéke. A hőmérsék itt néha 66 fok (Celsius szerint számitva) is leszáll. Csodálatos azonban, hogy a hideg még sem bántja annyira az ott lakó embereket, mint nálunk a sokkal kisebb hideg is. Megmagyarázta ezt az, hogy a levegő teljesen tiszta és nyugodt. Szél nem fu és a nap sugarai ugy áthatolnak a levegőn, hogy 25 fokos hideg mellett nem ritkaság, hogy a háztetőket fedő hó felső rétegét leolvasztják. Nálunk is sokkal nagyobb része van a didergés előidézésében a heves szélnek, mely a tél rendes járuléka, mint a hidegnek.

[] **A zöld-gyik és a zene.** Tudvalevő, hogy sok állat nagyon szereti a zenét, de az állatországnak talán egyik tagja sem oly zenekedvelő, mint a zöld gyik. Tapasztalták, hogy furulyázást hallva, kijött rejtekhelyéből még pedig oly közelre, hogy kézzel is meglehetett fogni. Egy zöld gyik, melynek nyakába vörös szallagott kötöttek, öt délután egymásután előjött, valahányszor a furulyaszót meghallotta. Egy másik zöld gyik három délután bujt elő rejtekéből, a mint a furulyázást hallotta, két délután egymásután, a harmadikon peddig két nappal későbben.

[] **Gyüszü-gyüjtemények.** A gyüjtési mániának uj divatja van Amerikában. Hires nők gyüszüit gyüjtik. Egy gazdag newyorki nő drága pénzen megszerezte a varrásban jártas Erzsébet angol királynő gyüszüjét. A gyüjtemény második nevezetes darabja Viktória királynő parányi ezüst gyüszüje, melyet 14 éves leánykorában használt. Washington anyjának gyüszüje szintén benne van a gyüjteményben. Egy nagy ormótlan, de meglehetősen elkoptatott gyüszü valamikor Alicze herczegnőé volt, egy másik csinos, zománczozott aranygyüszü pedig a walesi herczegnéé.

NYILT-TÉR.*)

Igen tisztrlt szerkesztő ur!

Becses lapjának f. évben megjelent 9-ik száma „Takarékpénztáraink" czimmel egy közleményt hozott, a melyben többek közt az is foglaltatik, hogy „a székesfejérvári takarékpénztár" két igazgató-tanácsosának nevével ellátott részvények kerültek a városban eladásra, még pedig tekintélyes számban, 15—20 darab. A czikk t. irója ehhez még azon megjegyzést is füzi, hogy „az igazgató-tanácsosoknak ez az eljárása — különösen miután nyilvánosságra került a kevesebb osztalék, — jogosan a legnagyobb visszatetszést keltette."

Miután a szárnyaló hirek nagyobbmérvü részvények eladását nevemhez füzik, engedje meg igen t. szerkesztő ur, hogy ezen hirek helyesbitésére közöljem: miszetint én a tulajdonomat képező 12 darab részvényt már évek óta a székesfejérvári takarékpénztár őrizetére biztam, azok jelenleg is ott vannak elhelyezve, azokat megvételre soha senkinek nem kináltam.

Igaz azonban az, hogy H. igazgató-társam a leányának nevére szóló és tulajdonát képezett 8 drb részvényt f. év január hó elején áruba bocsájtott és ezekből 4 darabot nőm teljes értékében megszerzett, de a vételt előnyösnek nem tartván, egyszersmind azok eladására is felkérte megbizottját, ki e megbizásból folyólag a 4 drb részvényt ismét eladta — még pedig értesülésem szerint éppen nem tudatlannak, avagy egészen beavatatlannak, hanem a takarék-pénztár üzletköréhez igen közel állónak.

Ez a tiszta tényállás, melyet a tévesen szárnyaló hirekkel szemben, igazgató társaimmal is — a fennti közlemény megjelenése előtt — bejelentettem.

Midőn arra kérem igen tisztelt szerkesztő urat, hogy jelen soraimnak b. lapjában helyt adni sziveskedjék.

Székesfejérvárott, 1997. február 3.

Maradtam kiváló tisztelettel

Pick Ignátz.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Közgazdaság.

Résen legyünk!

A mezei gazdálkodásnak csak akkor van meg az igazi haszna, ha oda törekszünk, hogy évi termésünket fokozzuk. Két szemet kell termeszteni ott, ahol eddig csak egy szem termett.

Annyi bizonyos, hogy ez nem egészen rajtunk áll; mert nagy beleszólása szokott itt lenni az időjárásnak is. De meg aztán a jó Istennel sem csináltunk szerződést, hogy valami csapást ne küldjön. Hanem viszonyt annyi is elvitázhatlan tény, hogy okos előrelátással sok bajt és veszedelmet ki lehet kerülni.

Különösen nagy csapás az, ha az ember egészséges és tele kalászt vár s kap helyette egy csomó fekete port.

A gazdák ezen rémet porüszögnek szokták nevezni s oly kimondhatatlan károkat okoz a termésben, hogy a gazda szinte sirva nézhet utánna. Megfelezi a mennyiséget s alaposan megrontja a mirőséget is.

Hála azonban a tudományos megfigyelés és kutató észnek, mely reávezette az embert, hogy mikép lehet ellene alaposan és biztosan védekezni. Szóval rájöttünk a módjára, hogy e bajnak elejét vehetjük.

Sikerült ugyanis Schönbeck Imrének Esztergomban oly szert előállitani, amelynek használata által egészen nyugodtak lehetünk az üszök felöl. Ez megöli a porfinomságu spórákat anélkül, ha a vetőmagnak ártalmára volna. Nem volt még eset reá, hogy e csávázó szer helyes alkalmazása mellett az üszök mutatkozott volna.

Aki tehát e veszedelmes ellenségtől biztositva akar lenni, az használja a fentebbi szert s meg fog győződni róla, hogy olcsó pénzért teljes nyugalmat szerez magának.

Mert e szer nemcsak hatásában teljesen biztos, hanem e mellett oly olcsó is, hogy valami érezhető kiadást vagy költséget még a kisgazdának sem igen okoz. Egy 50 dekás csomag, mely 300 liter vetőmagra elegendő, csak 28 krajczárba kerül. Öt kilós postacsomagnál pedig a portót is a küldő viseli s igy a megrendelő azt teljesen bérmenve kapja meg.

Különösen figyelmet érdemel továbbá azon körülmény, hogy különösen a tavali árpa és zab a volt nagyobbmérvü nedvesség következtében a porüszög által meg van mételyezve s a talaj szintén fertözve lévén, minden valószinüség szerint az üszög is az idén nagyobb mértékben fog mutatkozni s igy annak becsávázása nemcsak kivánatos, de határozottan szükséges is.

Saját jól felfogott érdekében cselekszik tehát minden gazda, ha a közelgő tavaszi vetéskor a becsávázást el nem mulasztja.

Használati utasitás minden csomagon rajt van.

00000032

* **Magvásár és közraktárak Budapesten.** Az Agrár Értesitő jelenti, hogy Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter Budapesten közraktárakat akar épittetni, s ezzel kapcsolatban a nemzetközi magvásár eszméjét ujra megakarja valósitani. A miniszter az ügy érdekében előlegesen tudakozódott ugy a dazdák körében, mint egyes bankoknál, de terve a gazdák részéről határozott ellenzésre talált. A gazdák a magvásárnak, mint meddő intézménynek nem barátai, mert kivitelünk már ma alig van másban, mint a repczében és lisztben, s ezek a magvásárnak alig vennék hasznát. A közraktárak centralizált alakban való megvalósitását szintén nem akarják a gazdák, a mint ezt a börzeanket tárgyalásai folyamán is kifejtették, mert az üzletet nem Budapesten akarják összpontositani, hanem a vidéken, az állomásokon akarják támogatni és fejleszteni. Azért a gazdák a deczentralizált közraktárrendszert óhajtják megvalósitani, s a termelési központokon akarnak közraktárakat létesiteni. Valószinü, hogy a kereskedelemügyi miniszternek a magvásár létesitésére irányuló terve a gazdák e tagadó álláspontja következében nem fog kivitelre kerülni, ellenben üdvös volna, ha a kormány a közraktáraknak a termelési központokon való felállitásával segitségére jönne a gazdáknak a gabonaértékesités és mezőgazdasági hitelügy terén, melyre nézve a közraktárak deczentralizált felállitása nagy előnyökkel járna.

* **Gazdasági egyesületek portómentessége.** A kereskedelemügyi miniszter — mint az Agrár Értesitő jelenti — az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgyülésének azt a felterjesztését, melyben a gazdasági egyesületeknek a közügy érdekében portómentességet és a Köztelek czimü lapnak átalány fejében való szállitás kedvezményét kérte, ujból elutasitotta. A kereskedelemügyi miniszter álláspontja ezekkel a közhasznu és közérdekü intézményekkel szemben annál tarthatatlanabb, mert általában köztudomásulag számtalan ujság élvez, anélkül, hogy a Köztelek hasznosságát és közérdekü voltát megközelitőleg is elérné, portómentességet pedig, hogy a közművelődési egyesületekről ne is szóljunk, számtalan társaság és intézmény élvez, mely egyáltalán nem állitható gazdasági fontosságra és működésének közérdekü voltára nézve egy sorba a gazdasági egyesületekkel, melyek az államfentartó mezőgazdaságnak ütőerei a vidéken és szive a fővárosban. Igy portómentességet élveznek a kereskedelmi és iparkamarák, a statisztikai ügy, sőt még a turistaegyesület is, csak a gazdasági egyesületek nem érdemesek erre az állami támogatásra. A feliratot a kereskedelemügyi miniszter saját hatáskörében intézte el, a helyett, hogy mint megigérte, a minisztertanács elé terjesztette volna, a hol bizonyára akadt volna a gazdák ügye a pártfogóra. Éppen ezért az O. M. G. E. nem hagyja ennyiben a dolgot, s a képviselőházhoz fog felirni a portómentesség érdekében.

* **Dohánytermelésünk hanyatlása.** Napról-napra érezhetőbbé válik dohánytermelésünk hanyatlása s ezzel kapcsolatban az idegen dohányimport következetes és nagymérvü növekedése. A dohánytermelés hanyatlásának oka az, hogy a dohánybeváltásnál az állam a minőséget nem honorálja eléggé s csak a sulyt veszi tekintetbe, a minek közvetetlen következése, hogy a dohánytermelő gazda nem is igen törekszik a dohány minőségének javitására, a mi ismét a finom dohány fajták mind nagyobb mértékü behozatalát eredményezi. E tárgyban most a földmiselésügyi ministeriumban a dohánykisérletezési állomás intern tanácskozást folytat, mely a jövő hó folyamán külső hozzáértők és érdekeltek hozzájárulásával fog folytatódni. Az ügyet tulajdonképpen az Országos Magyar Gazdasági Egyesület sürgette, mely február hó folyamán szintén tanácskozmányt hiv egybe a dohánytermelés hanyatlásának meggátolása érdekében.

* **Répatermelők értekezlete.** A sopronmegyei czukorrépatermelő gazdák a pozsonyi értekezlet propozicióinak támogatása és keresztülvitele érdekében Csornán ülést tartottak, s elhatározták, hogy felkérik a pozsonymegyei gazdasági egyesületet, hogy álljon a mozgalom élere s az ügy érdekében február 7-ére értekezletet hivjon össze. Hisszük, hogy a sopronmegyei gazdasági egyesület nem fog vonakodni a gazdák ügyének élére állani s az értekezletet kétségtelenül meg fogja tartani.

* **Arpakivitelünk fellendülése.** A magyar árpa megint igen nagy szerepet játszik a nyugati piaczokon. Az 1896-iki kedvező termés lehetővé tette, hogy árpánkkal ismét eltoglaljuk azokat a fogyasztó-területeket, melyeket az előző évben elveszitettünk. Nevezetesen Németország az, mely a mostani évadban óriási mennyiségü árpát vásárol. 1895-ben 600.000 métermázsa magyar árpa ment Németországba, 1896-ban ellenben nem kevesebb mint 2 milló métermázsa s ennek következtében aztán összes árpakivitelünk mennyisége 2·3 millióról 4·7 millióra emelkedett, a mi kerek 100 százaléknyi gyarapodást jelent. E fellendülés még nem ért véget, hanem folyton tart a tömeges árpakivitel minden irányban s Németországon kivül Ausztria, Hollandia, Anglia és Franciaország részesek benne.

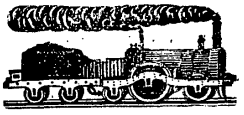

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. okt. 1-től. —

Budapest—Székesfejérvár—N.-Kanizsa.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Gyorsv.:	7·00 reg.	8·30 d.e.	8·40 d.e.	11·45 d.e.
Szem. v.:	7·10 reg.	9·16 d.e.	9·26 d.e.	1·39 d.u.
Vegy.v.:	2·25 d.u.	4·27 d.u.	4·33 d.u.	8·55 este
Vegy.v.:	5·25 d.u.	7·39 este	—	—
Gyorsv.:	7·45 este	9·11 este	9·18 este	12·10 éjjel
Szem.v.:	9·25 este	11·33 este	11·43 este	3·52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejérvár—Budapest.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.:	12·15 éjjel	4·16 reg.	4·24 reg.	6·29 d.e.
Vegy.v.:	—	—	6·15 reg.	8·25 d.e.
Gyorsv.:	5·47 reg.	8·39 reg.	8·49 reg.	10·10 d.e.
Vegy.v.:	10·00 d.e.	2·10 d.u.	2·35 d.u.	4·31 d.u.
Szem.v.:	2·00 d.u.	6·00 d.u.	6·08 este	8·12 este
Gyorsv.:	5·06 d.u.	8·00 este	8·15 este	9·40 este

Székesfejérvár——Komárom-Ujszöny.

Indul: d. e. 10·— Vegyes v. Érk.: d. u. 2·46
este 9·32 Személy v. éjjel 12·41

Komárom-Ujszöny——Székesfejérvár.

Indul: regg. 3·41 Vegyesv. Érk.: d. e. 8·22
d. e. 11·27 Személyv. d. u. 2·26

Székesfejérvár—Adony-Szabolcs—Paks.

Indul	Érkezik	Indul	Érkezik
4·35 regg.	5·57 regg.	— 10·07 d. e.	4·10 d. u.
2·30 d. u.	3·47 d. u.	— 4·10 d. u.	7·54 este.

Paks—Adony-Szabolcs—Székesfejérvár.

Indul	Érkezik	Indul	Érkezik
2·50 éjjel	6·05 regg.	— 6·38 regg.	7·55 regg.

Sz. Fejérvár—Veszprém. Veszprém—Sz.-Fejérvár.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Szem. v.:	5·20 d.e.	8·03 d.e.	4·19 reg.	6·— d.e.
„ „	9·34 d.e.	10·52 d.e.	7·08 reg.	8·34 d.e.
„ „	1·— d.u.	2·33 d.u.	4·43 d.u.	5·53 d.u.
„ „	9·27 este	11·— este	9·11 este	11·09 est.

Hirdetések felvétetnek Kaufman F. könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban.

Zbitek E.

Neustiftban, (Olmütz mellett.)

Készit: Üvegmozaikot szent sirokhoz, Lourdesi szobormü és urnapi oltárokat.

Ő szentsége XIII. Leo pápa által kitüntetve.

A szentpétervári katholikus akadémia, a konstantinápolyi német misszió és számos elismerés

Képes árjegyzék ingyen.

Szállitás biztositás mellett.

VÉDJEGY.

FERENC- pálinka

(sósborszesz).

VÉRTES GYÓGYSZERÉSZ-FÉLE

használatban a leghatásosabb.

Egy üveg 1 és 2 korona.

Kapható: **Gyógytárakban, drogueriákban, füszerkereskedésekben.**

Továbbá ajánltatnak a „Sas gyógytár“ világhirü gyógyszerei u. m.:

Dr. Heuffel-féle gyomor essentia, Dr. Heuffel-féle vértisztitó labdacsok. Bánáti növény-nedv, Herkulesfürdői kösznányszesz, Injectio és capsules végtelen stb.

Raktár **Székesfehérvárott: Imrich Viktor** gyógytára, valamint

Vértes Lajos, sasgyógytára Lugoson 454. sz.

Nyomatott Szammer Imrénél, Székesfejérvárott.

00000033